

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, L. Doedes, P. L. Dubourcq,
G. D. Jordens, J. F. Ligtenberg, Ch. J. I. M. Welter.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

12 November 1899.

Er is van voorspeld dat het een groote dag zou zijn in de geschiedenis der Nederlandsche arbeidersbeweging — doch al zullen wij eerst na veel tijd van onvermoeide propaganda, na het bereiken eener muurvaste algemeene arbeiders-organisatie, oordeelen kunnen of de voorspelling bewaarheid werd, toch heeft de dag uit zichzelf, uit zijn eigen kleine geschiedenis reeds zooveel betekenis gehad, dat wij bij het klimmen naar ons hooge doel, in zijn gebeuren reeds steun kunnen vinden voor onzen voet.

Al hadden wij nimmer gehoord van de glorieuse algemeen-kiesrecht-beweging in de jaren '83 tot '85, al hadden de ouderen ons niet verteld dat het een geweldige macht was die bij de manifestatie van '85 in dat hooge moment haar ultimatum stelde, dan nog zouden wij het gewicht gevoeld hebben van de oprichting van het algemeen kiesrecht-komitee, de geboorte eener nieuwe beweging, door meer dan tweehonderd organisaties met spanning aanschouwd.

Wat deze nieuwe beweging zal bereiken, wij weten het niet — en toch wij wéten, weten het beslist; want ondanks vaak droevige verdeeldheid hebben onze arbeiders den strijd geleerd; en niet één eisch is in hunne harten zoo gegroeid en vastgeworteld als hun eisch voor Algemeen Kiesrecht.

Was dan ook 12 November een glorieus begin? was die dag in harmonie met den hoogen recht-strijd die worden zou? — Hij had veel schooner kunnen zijn; en zou ook schooner zijn geweest, wanneer het alleen aan arbeiders vergund ware geweest hun eigen geschiedenis te maken.

Doch dit bedroeft ons voornamelijk alleen uit een oogpunt van Kunst. Het nadeel dat zij hebben toegebracht die hun eigen belangen geen oogenblik wilden offeren voor de meest verdrukten, zal wel door uitstekende propaganda der S. D. A. P. worden geneutraliseerd; terwijl het scherpe onderscheid, in den loop der debatten zich teekenend, tusschen vriend en . . . „ook” vriend, voor de practijk van geen gering voordeel zal zijn.

Een komitee voor algemeen kiesrecht zou dan worden opgericht, met groote instemming was het initiatief der S. D. A. P. begroet; — maar van één kant kwam een gevaarlijke aanslag op de kracht der te worden beweging; een amendement van de Ver. voor Vrouwenkiesrecht.

De bewuste arbeidersbeweging heeft haar weg gezuiverd van utopieën, de practijk heeft haar reëlen horizonst ver-wijd door het inzicht in practische politiek, en dagelijks ruimer en verder gaat zij zien, nu zij ontwaart wát de regeerende klasse verstaat onder sociale hervormingen als zij den drang van anderen op niet gevoelt.

En altijd en overal hebben wij het kunnen zien, wanneer er iets bestond dat zou zijn in het belang van allen, al was er ook maar één mogelijkheid dat de practijk het zou kunnen dulden; dan klaarden de nevelen van onderlinge verdeeldheid op, dan kon het dag-woorden — en het machtig samenstemmen der eischen, maakte het belang tot een recht.

Uit deze, doch niet alleen uit deze algemeene oorzaken put de eisch voor algemeen kiesrecht zijn ten slotte on-

weerstaanbare kracht.

Aldus zich allen nauw aaneen te sluiten tot verkrijging van aller recht; solidair te strijden voor de politieke ontvoogding der arbeidersklasse; de heerschende klasse door de kracht der bewuste en practische organisatie te berooven van haar schandelijk geworden voorrecht, — dit streven zou aller harten kunnen doen jagen van enthousiasme, aller oogen kunnen doen glanzen van de heerlijke bewustheid te strijden voor een gemeenschappelijk belang; deze taak zou door de Nederlandsche arbeiders en oprechte democraten met enthousiasme zijn aanvaard; — maar dan moesten ook allen zonder onderscheid kunnen opgenomen worden, zonder het in den weg staan van groote belet-selen.

In dezen geest, alle krachten concentreerende op het eene groote punt, luidden de voorstellen der S. D. A. P. In de eerste plaats wilden zij grondwetsherziening om algemeen kiesrecht mogelijk te maken, en daarna zou de kieswet, die het A. K. diende te regelen, zich hebben uit te spreken over vrouwenkiesrecht.

Het meest urgente, het eerst bereikbare is algemeen kiesrecht; vrouwenkiesrecht neemt daardoor in practische politiek onbetwistbaar een inferieur standpunt in. Daarom zou het dwaas zijn in eene beweging, die zoo direct en krachtig mogelijk moet zijn, het meer verwijderde doel onaf-scheidelijk te koppelen aan het veel meer nabije. Deze theoretische dwaasheid wordt een politieke fout, wanneer de kracht der direct-urgente beweging er door dreigt te worden verslapt.

Van dit standpunt beschouwd waren de voorstellen der Vereen. voor Vrouwenkiesrecht een ernstig gevaar. Deze vereeniging is ons sympatiek om de betrekkelijk-groote kracht die zij in korten tijd in zekere kringen heeft kunnen ontwikkelen; maar zij mist helaas het rustige en doordachte, twee eigenschappen, alleen aanwezig wanneer een beweging de eigen kracht kent en op de juiste hoogte schat. Weinig populair nog bij de vrouwen der Nederlandsche bourgeoisie, onbegrepen bij en onbegrijpelijk voor de Ned. arbeidersvrouw, voegde het aan de Vrouwen-beweging nog niet met eischen, nog minder met bedinging van voorrechten op te treden, waar zij in organisatie en kracht nog steeds de kleinste onder de zusteren is.

Het is dan ook voornamelijk omdat zij te onzaalger ure werden gesteund door de niet zeer schitterend acteerende Radica-len, en eenige nog niet door de practijk bekeerde priesters van de schoone (schoon onpractische) leus, dat hare voorstellen niet en bloc zijn verworpen. Hoe is te denken van de democratische beginselen eener vereeniging die (wanneer hare bijzondere belangen het meebrengen) vrijheid wil voorbehouden mannen die tegen algemeen kiesrecht zijn in de kamer te helpen!? (punt 4 v. d. voorstellen door de V. v. V. ingediend.)

Wat noodwendig door de geschiedenis aan de orde gesteld zal worden, had ook het zwaarst wegend moeten zijn voor allen; en dit teneer omdat de vrouwen door haar strijd zij-aan-zij met ons hare organisatie hadden kunnen versterken, haar invloed vergrooten. Zij zouden dan nadat de wijziging van art. 80 der grondwet is ingevoerd een macht vormen waarmee gerekend zou moeten worden bij de te ontwerpen nieuwe kieswet. Terwijl er dus voor haar niet het minste gevaar was te duchten, zou de bewe-ging sterker kunnen zijn, daar zij had kunnen doordringen

met meer gemak in kringen, welker toegang voor vrouwenkiesrecht thans nog zeer wordt bemoeilijkt.

Zal echter het nadeel van het voorop-dringen van den vrouwenkiesrecht-eisch zoo groot zijn als uit de algemeene beschouwingen zou zijn te vreezen?

Twee factoren doen ons hopen en verwachten van neen; en wel in de eerste plaats het onverwacht zich ontmaskerend twijfelachtige standpunt der radicalen. Immers uit de betuiging van instemming met algemeen kiesrecht volgt logisch dat men bij de eerstvolgende verkiezingen de voorstanders hiervan zal steunen; en toch dit te beloven dorsten de Radicalen niet aan. — In een zeer nauw verwant kader past het anti-democratische optreden der V. v. V.

Deze en soortgelijke voorvallen moeten ten slotte de oogen der arbeiders toch wel openen en hun het onderscheid doen inzien tusschen vriend en .... „ook” vriend. En bij dit inzicht kan alleen de S. D. A. P. en haar propaganda winnen. Het weifelende standpunt, bij dit eerste treffen reeds blijkende, doet ons hopen dat het gevaar voor mogelijke halfslachtigheid der kiesrecht-beweging, tot een minimum zal worden gereduceerd door de overmacht van het zuivere standpunt der S. D. A. P.

Doch de tweede factor is nog van meer direct belang. Wij vertrouwen krachtig dat een zeer bijzondere omstandigheid in deze beweging van zooveel invloed zal zijn, dat het gewicht hiervan de kracht der beweging op een enorme hoogte zal blijven houden; en deze bijzondere omstandigheid is de haat der arbeiders tegen de bestaande Kieswet.

Als een bewust arbeider spreekt over de Wet-Van Houten, dan krult zijn lip in een prachtig sentiment van verachting. Als hij over „Sam” spreekt, dan zijn 't een paar woordjes maar; doch die woordjes dragen een haatgeluid zoo sterk, dat wij tusschen hun taalkundige betekenis door hooren bulderen het krachtigst dreigement van „Vergelding.”

Want nimmer zal hij dien „Sam” vergeven, dat die door verdeling der arbeiders, de macht der bezittersklasse heeft willen schragen; nimmer zal hij vergeten dat Van Houten de proletariërs heeft buitengesloten, om door 't scheppen van onderling verscheiden belangen hen te vervreemden van hunne wat minder behoeftige broeders.

Maar bij het bedaren van dit heftig sentiment laat hij hooren een ander geluid, den snijdenden kreet van triomf: want het heeft Van Houten en zijn klasse niet mogen gelukken om door verdeelen te heerschen. Goddank, de arbeiders hadden al te veel begrepen van hun gemeenschappelijk klasse-belang, van hun recht; hun was bereids, met het groeien der behoefte aan solidariteit, iets geopenbaard van het Evangelie van den Nieuwen Tijd:

Proletariërs aller landen vereenigt U.

Hun haat zal hun strijd versterken .... ondanks tegenwerking, ondanks schijn-vriendschap zullen zij overwinnen!

TH. VAN DER WAERDEN.

De Sociaal-demokratische-propaganda-club.

en de Voordrachten van VAN DER GOES.

Het Bestuur van de S. D. P. C. heeft het goed gevonden in het vorig nummer van dit blad een opwekking te plaatsen tot bijwoning van een viertal lezingen, over den economischen grondslag onzer samenleving handelende, welke gegeven zullen worden door den heer Frank v. d. Goes, privaat-docent te Amsterdam.

Zooals die opwekking daar staat is ze mijns inziens om twee redenen onbillijk. En 't is hoofdzakelijk daarom, dat ik een kleine ruimte in het Weekblad vraag. Eerstens toch geeft het den schijn, alsof hier in Delft niemand ons op de hoogte brengt van den economischen grondslag der maatschappij, van, als men wil, de Marxistische wereldbeschouwingen. Dit is bepaald onjuist. Wie, als ik, een cursus over het hedendaagsch socialisme bij prof. Pekelharing heeft gevolgd, weet, dat wel degelijk door dezen de theorieën van Marx worden uiteengezet, voor zoover de tijd het toelaat. Trouwens een college over socialisme is reeds van het begin tot het einde zoo doorweven met kritiek op de samenleving, dat bij vele toehoorders als van zelf de lust tot verdere studie ontstaat.

Voor hen is de leer van Marx dan ook verstaanbaar, ten minste als zij zoo verstandig zijn hun oogen den kost

te geven en den praktischen strijd mee te leven. Wie zich opsluit in zijn studeerkamer, is met de mooiste uitgave van „das Kapital” een doodgeboren element. Waar het meesterwerk van Marx niet anders is dan een doorlopende kritiek met daaruit volgende conclusies op de praktijk van de maatschappij, spreekt het als een klok, dat men die maatschappij eenigszins moet kennen om Marx te kunnen begrijpen en volgen.

Ik zei straks, dat er twee onbillijkheden waren in den oproep van het Bestuur der Prop. Club. De tweede onbillijkheid is wel deze, dat ze den schijn in 't leven roept, alsof wij pedant genoeg zouden zijn, den studenten toe te roepen: Hoort eens, jullie behoeven die avondcolleges niet te volgen, komt op de lezingen van v. d. Goes, en als je vatbaar bent voor de beginselen der Sociaal-demokratie, zul je ze hier te pakken krijgen.

't Is natuurlijk te dwaas, dat wij zouden meenen, ook maar één oogenblik, dat vier lezingen in staat zijn een mensch de waarheid te doen zien. Naar aanleiding van wat ik boven reeds opmerkte, moet het bovendien duidelijk zijn, dat bij ons deze gedachten niet hebben voorgezeten. Waarom v. d. Goes dan werd uitgenoodigd? Ik hoop het in weinige woorden te kunnen mededeelen.

Als Sociaal-demokraat heb ik, ondanks het vele goede, waardoor ze zich kenmerken, een ernstig bezwaar tegen de colleges van prof. Pekelharing, een bezwaar, dat in veel geringere mate voor mijn partijgenooten en mij en onze geestverwanten hinderlijk is, dan wel voor de groote massa der toehoorders van de colleges over „hedendaagsch Socialisme.” En waar mijn stelregel is eerlijk te zijn in mijn handelingen, wensch ik ook hier ronduit te zeggen, wat mijns inziens het bezwaar is. Prof. Pekelharing is iemand, die enorm veel weet van socialistische stelsels, maar nog meer dweept met socialistische personen. Hoort hem, hoe hij spreekt over al die menschen, welke geleden en gestreden hebben voor een mooi doel. Hoort hem, hoe hij spreekt over al die martelaren der menschheid, hoe hij meeleeft, gelijk Quack, met de dragers van nieuwe wereldveroverende ideeën, met de strijders voor de verdrukten der maatschappij. Maar de kritiek op het stelsel lijdt er onder. Wat in een uitgewerkte en uitgebreide studie als „de Socialisten” van Quack te voorkomen is, wordt hier een bezwaar. Waar Quack door de uitvoerigheid, waarmee hij alles behandelt, elk stelsel in zijn geheel doet kennen, lijdt op de colleges ten gevolge van den beperkten tijd het stelsel onder de personen. Het is een typisch, maar overtuigend bewijs voor mijn bewering, dat men van de meeste toehoorders der avondvoordrachten van prof. Pekelharing, vragende naar hun meening over Owen, ten antwoord zal krijgen: O, 't was een groot man; naar hun meening over Louis Blanc: O, 't was een eminente persoon; naar hun opinie over Marx en Engels: O, 't waren groote mannen.

Doch zelfs, indien prof. Pekelharing door meerdere colleges en andere indeeling het genoemde bezwaar eenigszins zou kunnen opheffen, dan nog is er altijd een groot verschil tusschen de wijze, waarop hij zijn colleges inkleedt en zal blijven inkleeden en de wijze, waarop wij sociaal-demokraten het graag zouden wenschen. Wie vergelijken kan tusschen het werk van Quack en de bekende Duitsche uitgave: „die Geschichte des Socialismus in Einzeldarstellungen”, heeft meteen de vergelijking gemaakt tusschen den geest, waarin Pekelharing over Marx en de maatschappij spreekt en den geest, waarin v. d. Goes het zal doen. Daar een meer louter betoogen en doen kennen van stelsels en personen, hier een doorlopende sociaal-demokratische kritiek op de stelsels en de maatschappij, waarbij de personen op den achtergrond geraken. Dit is natuurlijk, wat wij wenschen. Wij willen zien en voelen de fouten in de theorieën en plannen van al die hervormers op sociaal terrein, de ontleding onzer maatschappelijke verhoudingen; we wenschen geen eenvoudige bloote opnoeming van feiten en gegevens, maar een zuivere kritiek, waarmede anderen het dan eens kunnen zijn of niet.

En verder houde men in 't oog, dat de economische theorieën van Marx meestal niet in hun geheel door prof. Pekelharing kunnen behandeld worden door gebrek aan tijd. Ook daarom is het goed in eenige achtereenvolgende lezingen een gesloten stuk werk te leveren, een gesloten kritiek op den economischen onderbouw der samenleving. En aan wien kan dit beter toevertrouwd zijn dan aan v. d. Goes.

Ik spreek dan ook de hoop uit met het bestuur der Prop. Club, dat deze voordrachten voor vele studenten een

aansporing moge zijn om nadere studie te maken van het socialisme, opdat ieder een helder inzicht krijgje van wat om ons voorvalt.

S. L.

Economisch Stoomketelbedrijf.

(Ook voor niet-werktuigkundig-ingenieurs.)

Vrijdag werd er op Leeghwater door den heer Grosjean uit Amsterdam eene voordracht gehouden over „economisch stoomketelbedrijf”. Daar werd door hem een overzicht gegeven welke middelen ingenieur en fabrikant kunnen aanwenden om de productiekosten van den stoom te verminderen. Maar daar alleen de middelen van technischen aard werden behandeld, bleef een heel voorname factor buiten bespreking. Vraag aan een fabrikant die van de techniek van het ketelbedrijf weinig of niets afweet (en zoo zijn er velen) wat hij allereerst zou doen om de productiekosten van zijn stoom te verminderen: tien tegen een dat hij gaat denken aan loonsverlaging van zijn stokers! En al zegt hij u dat niet ronduit, wees er zeker van dat hij er wel aan denkt.

Want evengoed als het hoofd van een bedrijf er op uit is voor weinig geld veel kolen, en met weinig kolen veel stoom te krijgen, even goed streeft hij er naar voor weinig geld veel arbeidskracht te verkrijgen. En gewoonlijk valt hem dit niet moeilijk. Zie naar de loonen van stokers en neem in aanmerking hoe zwaar en hoe ongezonder hun arbeid is, en ge gaat u verbazen.

Hebt ge er wel eens over nagedacht of 't brood eigenlijk wel goedkoop is, wanneer de bakker met ingevallen wangen en holle oogen loopt; hebt ge u zelf wel eens de vraag gedaan wat steenkolen eigenlijk kosten, als ge zaagt den waggelenden gang van een afgetobd mijnwerker die van uit de vochtige, donk're diepte met de lift omhoog was gebracht; hebt ge wel eens opgemerkt dat loodwit zooveel meer kost dan den prijs in geld, zolang menschen lijden vrees'lijke pijnen door loodvergiftiging; noemt ge een doosje lucifers nog goedkoop wanneer ge weet wat een ellende de lucifers-industrie is voor massa's mannen, meisjes en vrouwen?

In welken munt wilt ge uitdrukken het bedrag aan menschelijk lijden dat bij den handelsprijs zou moeten worden opgeteld om wat beter aan te geven hoeveel het product kost?

En wat dunkt u dan van de productiekosten van stoom bij 't economisch ketelbedrijf, zoo economisch mogelijk, als stokers leven als beesten, ontberend alle levensgeluk, slechts kennend wat geslachtsbevrediging en jeneverbedwelling als éénige genietingen?

Daar waren een aantal reeders van Rijn-sleepbooten in Dordt en in Rotterdam. Of ze met de technische middelen tot 't goedkoopere maken van den stoom bekend waren betwijfel ik. Maar des te beter begrepen ze hoe ze de productiekosten gering konden maken door hunne stokers minimale loonen te betalen bij maximale arbeidstijden. En dat brachten ze met succes in practijk. Hunne brandkasten vulden zich meer en meer, hunne bedrijfskapitalen werden grooter, steeds vermeerderde het aantal van hunne booten. En voor hun werkte dag in dag uit een leger van rauwe, woeste kerels die dé vuren stookten; en terwijl het den reeders naar den vleeze ging, werd het voor die stokers er niets beter op.

Totdat er onder hen kwamen een paar, die opmerkten de kracht die er uitging van organisatie in andere bedrijven, en die begrepen dat er ook voor hunne beroepsgenooten wellicht wat te bereiken was, wanneer zij zich aaneensloten. En dat moeilijke werk, organisatie te brengen in een bende kerels als de machinisten en stokers der rijnsleepbooten, die door hun lagen levensstandaard tot hun beestenleven gedoemd waren, dat moeilijke werk wisten eenige mannen tot stand te brengen. En spoedig reeds liet die jonge organisatie zich gelden. Zij stelde eischen voor lotsverbetering aan de reeders, en toen deze niet ingewilligd werden begon de algemeene staking van machinisten en stokers bij de rijnsleepvaart. En deze staking is niet te vergeefs geweest. Ofschoon niet alle eischen werden ingewilligd, toch werden verschillende verbeteringen bereikt.

En nu vraag ik aan allen die over 't economisch stoom-

ketelbedrijf wel eens hebben nagedacht wat zij denken van deze staking — afgescheiden van de groote maatschappelijke beteekenis van het feit dat ook deze menschen hun plaats is het arbeidsleger gaan innemen tegenover het kapitaal. — Nu wilde ik vragen of ge deze staking niet vindt een streven naar economische stoomproductie! Want wil de fabrikant zuinig zijn op zijn steenkolen, de stoker wil zuinig zijn op z'n leven. Dat is zijn economie van het ketelbedrijf. Ge zult moeten toegeven dat deze economie niet minder gerechtvaardigd is dan die waarover Vrijdagavond op Leeghwater gesproken werd.

A.

Dit leven een dwaasheid?

Naar aanleiding van het stuk van QAUM.

In het vorig nummer van het S. W. heeft Quam, als inleiding tot zijn bespreking van de brochure van Dr. Binneweg, eenige meeningen verkondigd, wier onjuistheid en oppervlakkigheid mij tot dit protest noopen. Hij begint onzen tijd te qualificeeren als een tijdperk van grof materialisme en bruut daarheen leven, waarin het aangenaam is nog eens van een bestaan van een leven ná dit te hooren gewagen. Wat de heer Quam met deze qualificatie voorheeft is mij niet recht duidelijk, als het tenminste niet slechts een onnadenkend neergeschreven tirade is. Uit hetgeen volgt zou men haast afleiden, dat de heer Q. het bijkans ontbreken van mystiek in onzen tijd betreurt. Maar is dit inderdaad een betreurenswaardig verschijnsel? Is het niet integendeel uiterst gelukkig, dat men inplaats van theorieën zonder eenigen grondslag op te bouwen, er naar begint te streven een basis voor zijne ideeën te zoeken en is het te verwonderen dat men als zoodanig een groote waarde toekent aan de tastbare materie, aan het onderzoek der natuur. Of heeft de heer Quam willen zeggen, dat tegenwoordig de menschen zich alleen bekommeren om de voldoening van hun materiele behoeften en de geestelijke niet gevoelen of tellen. Ontegenzeggelijk is het: dat zij, die het meest in de ideeën van onzen tijd meeleven, een groote waarde toekennen aan het voldoen der materiele behoeften, maar dit moet meer als een overgangstrap dan als een het-hoogst-stellen-van-de-materie worden opgevat. Daar op het oogenblik het grootste deel van de menschen zich door de maatschappelijke verhoudingen voortdurend voor de vraag ziet geplaatst hoe in de materiele behoeften van zichzelf, van hun gezin te voorzien, waar, zoo ze al niet met materiele zorgen te kampen hebben, deze toch ieder oogenblik voor de deur kunnen staan, daar moet ook in de eerste plaats op den voorgrond treden de vraag, hoe een zekerder voldoening van die behoeften, hoe een menschwaardige levensstandaard voor allen te verkrijgen, niet zoo zeer omdat dit als het hoogste moet beschouwd worden, dan wel omdat dit het allereerste vereischte is om tot iets hoogers te kunnen geraken.

Onwaar is het dan deze strooming als een grof materialisme te brandmerken.

In zeer nauw verband hiermee staat het toekennen van een grooter waarde aan het leven. Waar vroeger de zekerheid van een leven na dit leven werd gepredikt, is thans hiervoor een ongelooft, een twijfel in de plaats getreden (zelfs de moderne-theologie zwijgt geheel over een leven hiernamaals). Bleef vroeger voor hen die in dit leven geleden hadden de zekerheid van een beter leven na dit, (zalig zijn zij die hongeren en dorsten); wat was hun geluk, wat was hun leven, indien dit aardse leven het eenige was?

En zoo groeide in de menschen met het vallen van 't geloof, het gevoel van verantwoordelijkheid voor de levens die in voortdurende zorg, zonder eenigen zonneshijn geleefd werden.

Want het leven op zich zelf beschouwd behoeft volstrekt niet te zijn dwaasheid, onzin zooals de heer Quam beweert, wel degelijk kan het zijn mooi en vol geluk. Wanneer de dwaasheid van het leven hierin zou bestaan, dat alle geluk, alle genot slechts tijdelijk is, dan zou een leven na den dood al even dwaas zijn, daar het ideëel leven op zich zelf reeds een voortdurend veranderen insluit en dan ook in dat leven geen geluk denkbaar zou zijn, dat niet voorbijgaand was.

Het mooie van elk leven moet zijn het waardeeren, het genieten van de schoone oogenblikken; hoe meer wij in

staat zijn deze op ons te laten in-werken, hoe gelukkiger en rijker ons leven zal zijn.

Wanneer in een toekomstige maatschappij wij hiertoe door minder conventies, door minder afhankelijkheid van materiele dingen nog meer in staat zullen zijn, dan zal wel degelijk het leven hierdoor aan schoonheid, aan intensiteit winnen. Ieder geluk toch is tijdelijk, momenteel, hetzij in dit leven of in een leven na dit. Van ieder leven en dus in de eerste plaats van dit, moet dus het schoone bestaan in een telkens-zich-herhalen van geluksmomenten. Als zoodanig heeft dus dit leven minstens evenveel waarde als een eventueel leven hiernamaals. Wie in dit leven een overgangstijdperk tot een ander leven wil zien, verliest absoluut het begrip tijd uit het oog. Van het leven slechts zijn wij zeker, het leven slechts kan ons geluk vormen. Door het heden te verzaken ten bate van de toekomst, zouden we er toe komen, wanneer eens de toekomst Leven is geworden, dan weer naar geluk te trachten voor een verdere toekomst en zoo voorts.

De waarde van een oogenblik is volmaakt onafhankelijk er van of het nog door anderen zal gevolgd worden of niet. Zoo is ook de waarde van ons leven even groot, of er een ander leven op volgt of niet. Die waarde wordt slechts bepaald door het geluk, dat dat leven zelf geeft. Dat dit leven zou zijn „een leven in dood, zooals dieren en planten leven”, begrijp ik niet. In de eerste plaats doet het aanvaarden van de evolutieleer van Darwin, het menselijk leven als volmaakt parallel met dat van dieren en planten beschouwen, alle toch slechts ontwikkelings-trappen van de oerceil, maar bovendien zou volgens mij het aanvaarden van dit leven geheel op zich zelf, eer tot een grooter dan tot een geringer appreciatie van het heden moeten leiden.

Ook dit aanvaardende leven we niet zonder oorzaak en zonder gevolg; oorzaak: hetgeen zij die vóór ons leefden verrichtten, gevolg: hetgeen blijft van wat wij in ons leven hielpen tot stand brengen.

J. F. L.

Het Debating-verslag.

De korte tijd, waarin het verslag van de Debating-avond moest worden geschreven, gezet en gecorrigeerd, is oorzaak geweest dat in dat verslag eenige onjuistheden en onnauwkeurigheden voorkomen.

De meest zinstorende verbeteren wij hieronder:

Loke. „Het zoeken van nieuwe arbeidsmachten levert alleen voordeel op voor de bezitters” moet zijn: „Het zoeken van nieuwe afzetmarkten enz.” (pag. 44, 2e kolom, regel 27 van onder.)

s' Jacob. „of 't niet mogelijk zou zijn dat de pacht het 10de deel van de opbrengst kan zijn” moet zijn: „het zooveelste deel, een bepaald gedeelte” (pag. 44, 2e kolom, regel 10 van onder.)

Th. van der Waerden. „Volgens hem ligt de bevordering van klein grondbezit nu in den groei enz.” moet zijn: „Volgens hem volgt de bevordering van klein grondbezit niet uit den groei der maatschappij.”

„De gemeente nu zal de massaproductie moeten weren” moet zijn: „moeten bevorderen” (pag. 45, 2e kolom, regel 35 van onder.)

De heer De Boer: „Hij gaat met de wijzigingen van Albarda mee”, hier zijn bedoeld „de redactie-wijzigingen op stelling I en II” (pag. 45, regel 5 van onder.)

v. d. B. en J.

INGEZONDEN.

Waarde Redactie,

In uw nummer van 9 Nov. ll. komt in „Naschrift” voor het volgende mij mysterieuse zinnetje: „We vragen hierbij met-een beleefd om toezending van „Evolutie” wanneer weer iets betreffende Delftsche studenten er-in mocht voorkomen; van de laatste „Evolutie (1 Nov.) ontving zoo min onze redactie als de Heer Jan van der Waerden een exemplaar!!!”

Te veel bourgeoisie om ook maar in de verste verte na te volgen de proletarische manieren van b. v. „De Sociaal Democraat” — welk blad schimpt en smaadt zonder daarvan ook maar op eenigerlei wijze kennis te geven aan de beschimpte, de gesmade en waar deze waagt zich daarover te beklagen ten antwoord geeft: „Op uw verwijt dat wij u geen blad hebben toegezonden, hebben wij slechts te antwoorden, dat wij dit nooit doen. Wie belang stelt in wat erin staat, moet zich maar abonneren, enz. enz.”*) — zendt de administratie van „Evolutie steeds aan elk en ieder die in haar blad wordt vernoemd, hetzij ten goede, hetzij ten kwade, een exemplaar. Zoo ook zijn door mij-zelf gebandeerd en gepost drie verschillende exemplaren, waarbij dat van 1 Nov., aan het adres der Heeren Jan en Th. v. d. Waerden, voorts een van 1 Nov. aan uw adres en aan dat des Heeren J. Versluys. Dat geen der bladen haar bestemming hebben bereikt, is mij een mystificatie, te meer daar onze uitstekende post steeds ten onzent retourneert de niet bestelbare exemplaren.

Voorts vind ik in hetzelfde nummer van de hand van Mevr. Versluys-Poeleman: „Ik heb gemeend nog in het Studenten-Weekblad te mogen uitspreken, omdat de redactie van Evolutie geen notitie nam van mijn opmerkingen noch van een korte toelichting van mijn zoon”. Uit deze woorden allicht op te maken, dat de Redactie van „Evolutie” Mevr. V.-P. heeft geweigerd de opname van eenig door haar aangeboden stuk; zoo iets heeft echter niet plaats gehad, kon geen plaats hebben, om de eenvoudige reden, dat in dezen Mevr. V.-P. noch schriftelijk, noch mondeling als haar wensch te kennen heeft gegeven actief op te willen treden in de tusschen „Evolutie” en het „Studenten-Weekblad” hangende quaestie. Wel is het incident besproken door Mevr. V.-P. en mij; zij bekeek daarbij de zaak van individueel, ik van algemeen standpunt, ergo kan er van mij, voor wie het was om het even of de „groen in quaestie” heette Janssen, Pietersen of Klaassen, geen sprake van zijn, tenzij mij niet uitdrukkelijk was verzocht, om de moeder van den „groen” in het debat te brengen.

Thans nog het artikeltje van den Heer J. Versluys — zoowel mijn mede-redactrice Mevr. Schook-Haver, als ik waren van oordeel, dat wij in het belang van den inzender dit stuk niet mochten plaatsen, alvorens hem in overweging te hebben gegeven, of hij wel zou overgaan tot deze in onze oogen don-quickhotteringen stap.

Al reeds een post vroeger is u toegezonden een „Evolutie” van 15 Nov., waarin voorkomt het stukje van den Heer J. Th. Berkemeier; mocht ook dit u weder niet geworden, dan zou ik heusch gaan denken, dat de Delftsche post-beambten zoo gecharmeerd zijn op „Evolutie”, dat zij, eenmaal bemachtigd hebbende het blad, er niet weder van kunnen scheiden.

U dankende voor de verleende plaatsruimte verblijf ik

UEd.

W. DRUCKER.

*) Redactie-brief dato 12 Oct. '98

Wij kunnen niet anders dan Mevr. Drucker opnieuw verzekeren dat van „Evolutie” van 1 November noch door ons noch door Jan van der Waerden een exemplaar ontvangen werd. Heeft Mevr. Drucker ze toch gepost, dan moeten ze wel bij de post zijn zoek geraakt. — De opmerking over de „Sociaal-Democraat” had Mevr. D. gerust achterwege kunnen laten. Dergelijke mededeelingen behoren meer in „Evolutie” tehuis, bij de zeer subjectieve verslagen over vergaderingen, waaraan de S. D. A. P. en Mr. Troelstra deelnemen, dan in ons blad.

Onzen lezers deelen wij mede dat wij ontvingen een exemplaar van „Evolutie”, gedateerd 15 Nov., waarin Mevr. Drucker het schrijven van Berkemeier overneemt en haar spijt betuigt van Jan van der Waerden valsch te hebben beschuldigd.

REDACTIE.

Inhoud der Studenten-weekbladen.

Propria Cures van 11 en 18 Nov.
Belangrijke Polemieken. 1e. over de evolutie-leer, naar
(Vervolg zie Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 23 NOVEMBER 1899.

aanleiding van Dr. Kuyper's rede en de critiek daarop geleverd door Van Lochem; in een drietal stukken wordt de deugdelijkheid van die critiek betwist, o.a. beweert men dat met den strijd over de erfelijkheid wel degelijk het beginsel van de evolutie gemoeid is. Van Lochem antwoordt met een ferm stuk, eindigend: „Met evolutie heeft Dr. Kuyper niets te maken.” Lezing aanbevolen.

2e. over de sociaal-demokratie en het Marxisme, tusschen Bonger en Westermann. Moeilijk in 't kort weer te geven, eveneens lezing aanbevolen.

Een verslag van de rede van Prof. Treub op S. L.: over Staatserfrecht, en een over een debating-avond waar door Prof. K. Kuyper „de waarde der klassieke opleiding” werd verdedigd. Voordeelen van die klassieke opleiding: ontwikkeling van het logisch denkvermogen, leeren „maatschappelijk zien”, ontwikkeling van den smaak, etc. Wij armen, indien alleen oud-gymnasiasten van deze dingen het monopolie hadden!

Van H. B. nog eene beoordeeling van „Doodzonde”, door Ternooy Apèl, welke roman gerekend wordt tot het

verderfelijk soort boeken, „dat den smaak verstompt en het gevoel ver-groc-t.”

A.

Berichten en mededeelingen.

S. D. P. C.

De eerste lezing van F. van der Goes over de theorieën van Marx wordt gehouden op heden, 23 November, 's avonds 8¹/₄ uur, Oude Delft 2. Tweede lezing Donderdag 30 November. Derde lezing Donderdag 7 December. Vierde lezing Donderdag 14 December.

PRACTISCHE STUDIE.

Donderdag 23 November lezing van den heer Jolles over het Zuiderzee-Vraagstuk, Zaal van de Loge, Choorstraat.

De ALMANAK-REDACTIE vraagt MENGELWERK en VARIA uiterlijk vóór 1 December.

ADVERTENTIEN.

Nette gelegenheid aangeboden voor
6 à 8 HEEREN om smakelijk en
degelijk te dineeren.

Adres OUDE DELFT N°. 128A.

KANNENBIER.

Echt Beiersch Frankenthaler,
Franziskaner Leistbräu,

Echt Münchener Pschorr Bräu en
Echt Pilsener (Bürgerl. Bräuhaus)

per ¹/₁ en per ¹/₂ kan.

Verkrijgbaar in den WIJN- en BIERHANDEL van

J. J. G. BOERE,

Voorstraat 105, 2e huis van af de Kolk.

PRIMA SPECULAAS

55 cents per 5 ons.

Dagelijks versche Koffiebroodjes.

Firma **OVERVOORDE**,

OUDE DELFT 80.

Telefoon 54.

BLOEMENMAGAZIJN

S. BRUIGOM.

Houttuinen 4. — Telefoon 6.

Met het oog op de a.s. uitvoeringen aanbevolen voor
levering van:

BOUQUETTEN, KRANSEN
VERSIERINGEN, LOSSE BLOEMEN
ENZ.

ATELIER OTTO.

GROPEND Woensdag 22 November.

Atelier geopend: Werkdagen van 9 tot 5 uur, Zondags van 10 tot 4 uur.

Opnamen met dag- en kunstlicht van **Portretten** en **Groepen**, zoowel op het
Atelier als buitenshuis.

Afdrukken op alle glanzende en matte papieren.

Speciale inrichting voor **Vergrootingen**, **Kooldruk** en **Kinderopnamen**.

De ondergeteekende brengt door deze zijn in alle opzichten naar de eischen des tijds **NIEUW INGERICHT**
ATELIER onder de aandacht zijner geëerde Stadgenooten, belovende, bij **snelle aflevering**, deugdelijk en goed werk.

Beveelt zich verder minzaam aan,

J. OTTO, Photograaf,

OUDE DELFT 145, tegenover de Nieuwstraat.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,
BINNENWATERSLOOT.

A. W. Faber's „SIBERIA” Potlooden

in 14 nummers.

Prijs per stuk 20 Cent

Verschenen bij den Uitgever
J. WALTMAN Jr.

◆◆◆◆ **ODIN-MARSCH** ◆◆◆◆

Muziek van P. H. A. ROSENWALD.
Woorden van Th. VAN DER WAERDEN.

Prijs f 0,50.

BOEKHANDEL J. WALTMAN JR.

BINNENWATERSLOOT 33.

VOORHANDEN:

BOEKWERKEN, PLAATWERKEN, JONGENSBOEKEN,
 ❖ ❖ ❖ MEISJESBOEKEN, PRENTENBOEKEN, ❖ ❖ ❖
 LUXE POSTPAPIER IN SIERLIJKE VERPAKKING,
 VOUGA PLATEN (BLOEMSTUKKEN, VRUCHTEN, LANDSCHAPPEN, ENZ.)

alle deze zeer geschikt om als St. NICOLAAS-CADEAU
 gegeven te worden.

De dezer dagen verschenen of te verschijnen CHRISTMAS
 NUMMERS (Pears Annual, the Graphic, Ill London News, Ladies
 pictorial, the Scetch, Black and White, Illustration, Figaro, Paris-Noël, enz.)
 zullen steeds voorradig zijn.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

BINNENWATERSLOOT 33.

NIEUWE UITGAVEN.

VOORHANDEN:

- FRANZ KREUTER. Linienführung der Eisenbahnen und son-
 stigen Verkehrswege / 4,90.
 LÉON GEUZE. Laminage du fer et de l'acier. Met Atlas
 / 13,75.
 KOHLRAUSCH. Kleiner Leitfaden der praktischen Physik
 / 2,60.
 POZZI-ESCOT. Analyse microchimique et spectroscopique
 / 1,40.
 PERSOZ. Essai des matières textiles / 1,40.
 JAMES GEIKIE. Earth Sculpture / 3,90.
 Kalender für Elektrochemiker, technische chemiker und
 Physiker 1900 / 3,25.
 Uhland's kalender für Maschinen-Ingenieure 1900 / 1,95.
 Kalender für Strassen-, Wasserbau- und Cultur Ingenieure
 1900 / 2,60.
 Fehland's kalender für Maschinen- und Hütten-Ingenieure
 1900 / 1,95.
 Kalender für Eisenbahn-Techniker 1900 / 2,60.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

BINNENWATERSLOOT 33.

NIEUWE UITGAVEN.

VOORHANDEN:

- A. DE SAVORNIN LOHMAN. Geloof, geb. / 3,—
 BAC. Le triomphe de la femme, 20 tableaux
 / 2,75.
 Morale Sociale. Leçons professées au collège libre des
 sciences sociales / 3,30.
 J. WINKLER PRINS. Tonnegoud en Zoon, / 2,40.
 G. H. PRIEM. Greta, / 2,90.
 TOM GALLON. Tatterley. De geschiedenis van een gestor-
 ven man, / 2,50.
 HENRI BOREL. Een droom, met portret van den schrijver
 en band van Toorop, ing. / 2,50 geb. / 3,—.
 FALKLAND. Schetsen, 3e bundel, ing. / 2,25, geb. / 2,90.
 CYRIEL BUYSSE. Te lande / 2,75.
 JOHANNA VAN WOUDE. Samen bergop-waarts ing. / 2,50,
 geb. / 2,90.
 A. WERUMÉUS BUNING. Sidin in Ik / 1,90.
 L. GANGHOFER. De Jager van Berchtesgoden geb. / 2,25.